

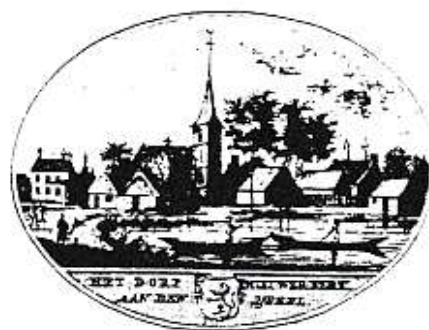
NIEUWSBRIEF

*Secr. Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk aan den IJssel
Bankrek. 3452.94.203
Girorek. 0272263
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 8*

No 10 - maart 1995

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL



8 APRIL: EXCURSIE HITLANDGEBIED

Zaterdag 8 april om 15 uur is er een excursie in een deel van wat op ANWB-wegwijzers heet 'Hitland-Noord'. Onderwerp zijn waterstaatkundige monumenten in een natuurgebied in de polder. Veelbelovend in deze tijd van het jaar.

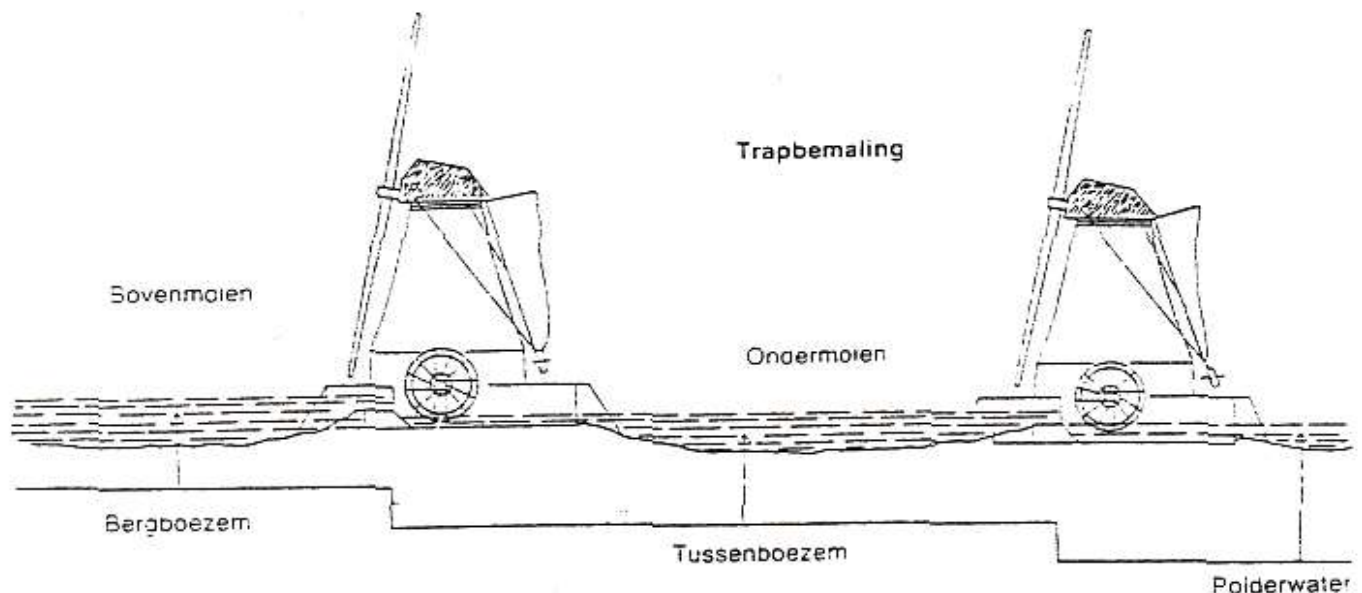
Gestart wordt vanaf de parkeerplaats halverwege de Hitlandselaan aan de ijsbaanzijde. Op een wandeling worden de geconserveerde resten van de onder- en de bovenmolen van Esse bekeken. Het accent ligt op de resten van de ondermolen, die onlangs in het kader van de Landinrichting zijn aangepakt. Het vroegere gemaal van de polder Esse, Gans- en Blaardorp en het monument 1953 zijn op de route ook te zien. Tussen de ondermolen en de andere objecten ligt een 600 meter schelpenpad. Mensen die te slecht ter been zijn om mee te wandelen kunnen naar de dijk (om)rijden en daar weer aansluiten.

Secretaris Adri den Boer - 'medeschuldig' aan de conservering van het openbare molenfundament - hoopt een uitgebreide toelichting te geven. Een inleiding hierop volgt op de volgende bladzij.

Neem gerust iemand mee die zaterdagmiddag!

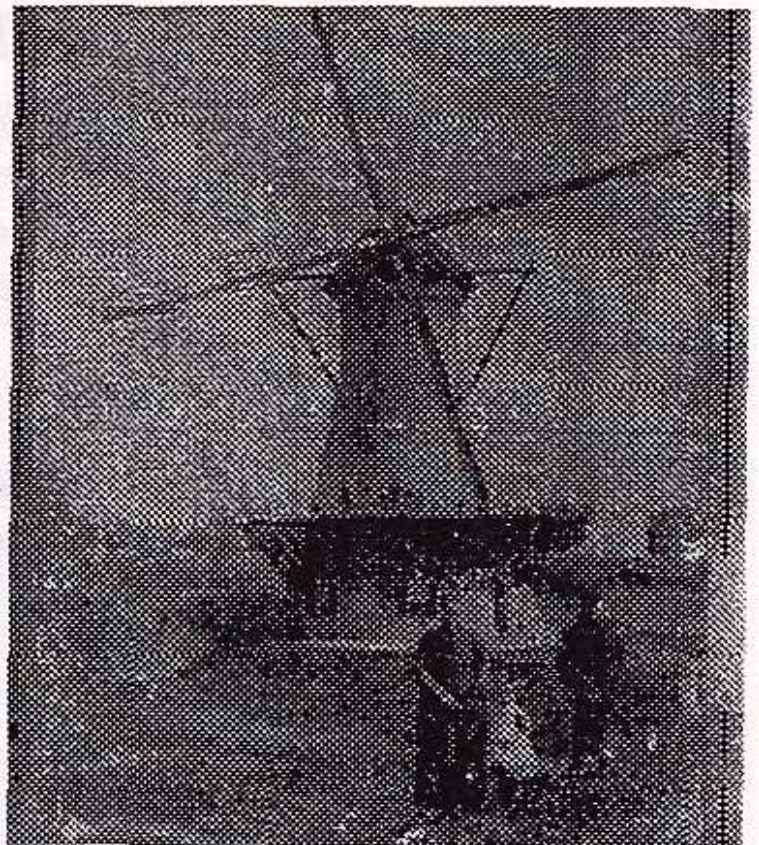
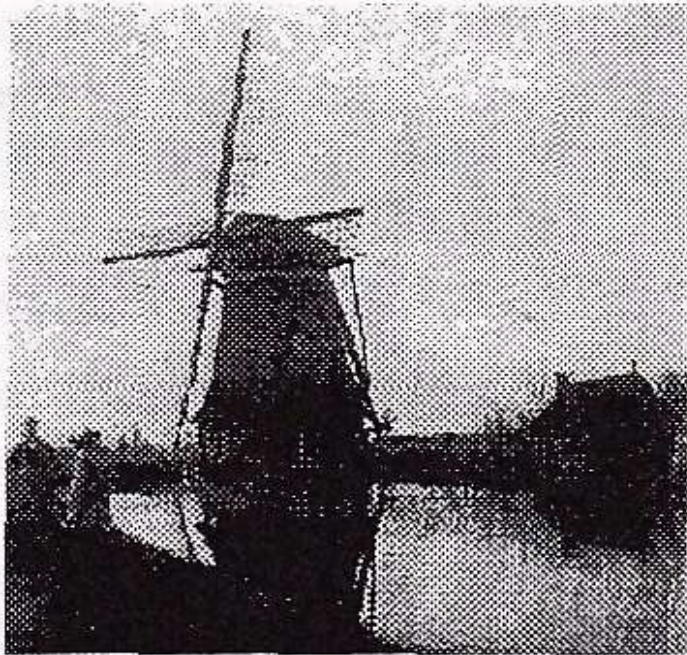
DE TRAPBEMALING VAN ESSE

De Essepolder kreeg rond 1500 een eerste eigen watermolen. De plek is die van het fundament-van-nu midden in de polder op het kruispunt van de Molenvliet en de Molenwatering. De Essemolen maalde het overtollige water in een boezem, een voorlopige bergplaats. Bij eb werd de boezem in de IJssel gelegegd. De molen is vaak hersteld en soms vervangen. Voor het laatst in 1773, en dat is op foto's van rond 1920 nog op de molen te lezen. In de vorige eeuw werd de Nieuwe Waterweg gegraven. Niet alleen Rotterdam, maar ook de polder Esse kwam daardoor dichterbij zee te liggen. Lozen op het hogere IJsselwater werd lastiger. Vooral dáárom had Esse een getrapte bemaling nodig. Zeg maar twee molens en twee boezems om een groter hoogteverschil op te vangen. (Een scheprad heeft immers maar een beperkte opvoerhoogte.) Hoe men tijdig aan die tweede molen kwam? Door een fusie! Bij Ver-Hitland stond de Blaardorpse molen (die sinds 1800 ook Gansdorp mee bemaalde). Bij de fusie van 1866 werd de Blaardorpse molen afgebroken en verderop aan de dijk herbouwd voor Esse, Gans- en Blaardorp. Aan de molenromp kwam een fraaie steen met bestuurdersnamen. Bovenaan prijkt de naam van burgemeester M.E.G. van Lakerveld Blanken in zijn functie van 'Polderschout'.



In 1925 verving een mechanisch gemaal de beide molens. Ze werden later afgebroken (op wat in de grond zat na). Ook de boezem verdween: de kades werden afgegraven. De eerste steen van de bovenmolen werd binnenin het gemaal herplaatst. Anno 1995 is het gemaal ook al buiten dienst en vervangen door een opvolger bij Ver-Hitland.

Langs het (in aanleg zijnde) fietspad kreeg het fundament van de benedenmolen een functie als picknickplaats. Wat zie je daar zoal? Het achtkante stenen fundament met de kassen voor het onderwiel en het scheprad. De stenen muren waartussen het rad het water via schoepen opvoerde zijn nog vrij gaaf. Uit boeken weten we dat het rad een doorsnee had van zes meter! Het is buiten te zien ook.



De beneden- en bovenmolen van Esse in het begin van de 20e eeuw.

WELKOM

Sinds de negende nieuwsbrief (oktober 1994) zijn er zes nieuwe leden bijgekomen. We heten hen hartelijk welkom. Het aantal (ooit) aangemelde leden groeide van 128 naar 134. Wordt vervolgd!

Nieuwerkerk aan den IJssel

Dijkstra, O.A. Begoniaveld 19
 Vegter, D.J. Krulmos 11
 Vuerhard, J.A.H.M. Vinkendaal 93
 Wiegman, J.J. Dalkruid 49

Capelle aan den IJssel

Koolmees, D.G. Bloemensingel 9

Hilversum

Speksnijder, T. Neuweg 382

TERUGBLIK

Sinds de laatste Nieuwsbrief vormden 22 oktober, 28 december en 4 maart de laatste Open (mid)dagen van de Oudheidkamer. De bezoekersaantallen zo buiten 'het seizoen' waren ca 40, 30 en 50.

Daarnaast waren er groepsbezoeken, met name van (veel) scholieren.

In februari werd een expositie verzorgd in de Openbare Nutsbibliotheek.

OPENING NIEUWBOUW STREEKARCHIEF

De Streekarchiefdienst Hollands Midden te Gouda - waar ook de oude Nieuwerkerkse archieven worden bewaard - breidde haar huisvesting uit. Het adres is nu Groeneweg 30 te Gouda. Op zaterdag 25 maart is er van 11-16 uur open huis. Ook de HVN zal daarbij een presentatie verzorgen.

RESERVEER DONDERDAG 27 APRIL: LEDENVERGADERING

De jaarlijkse thema-avond annex ledenvergadering is dit jaar gepland op donderdag 27 april in Eetcafé Cartoons, aanvang 20.00 uur.

Het thema is natuurlijk de 2e Wereldoorlog: geen breed verhaal, maar één lokaal en humaan aspect. De heer F. van der Have van de Historische Vereniging Oud-Wageningen hoopt dan een inleiding te houden over de evacuatie van honderden Wageningers naar Nieuwerkerk in 1940. Ze woonden rond hotel "De Wereld". In 1945 zou daar de overgave van de bezetter worden getekend. Vandaar dat op 5 mei het 'bevrijdingsvuur' vanuit Wageningen naar Nieuwerkerk komt middels een marathonloop met fakkel!

In april volgt een nieuwsbrief met o.a. de jaarstukken.

